

สรุปผลการสัมมนา “ร่วมสร้างความเข้มแข็งกิจการโคนมไทย”
ภายใต้ “โครงการสร้างความรู้ความเข้าใจรองรับกระแสโลกาภิวัตน์และการเปิดเสรีการค้า”
วันจันทร์ที่ 17 กันยายน 2550 ณ โรงเรียนชนบทน้อยเหนือวิทยาคม
ตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

I. สรุปภาพรวม “จากโคนมสู่ผลิตภัณฑ์นม” โดย ดร.พิชญ์ นิตยเสมอ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

นมเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร ผลิตภัณฑ์นมเป็นอาหารที่มีส่วนประกอบของนมมากมายหลายชนิด
เนยก็เป็นผลิตภัณฑ์นมชนิดหนึ่ง นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์นมในปัจจุบันยังมีส่วนผสมของทั้งช็อกโกแลต
โยเกิร์ต คุกกี้ โดยความสัมพันธ์อยู่ที่คุณภาพและมาตรฐานที่สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคที่ต้องเริ่มต้น
จากคุณภาพและมาตรฐานน้ำนมดิบ เป็นสำคัญ

ห่วงโซ่มูลค่านมในรูปแบบต่างๆ คือ กิจกรรมตั้งแต่ การผลิตนมดิบ จนกระทั่งเป็นผลิตภัณฑ์นม
ในรูปแบบต่างๆจนถึงมือผู้บริโภคที่มีผู้เข้ามาเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่เกษตรกรผู้ผลิตนมดิบ
ผู้รวบรวมนมดิบ โรงงานแปรรูปนมดิบเป็นนมพร้อมดื่ม และผลิตภัณฑ์นมรูปแบบต่างๆ ผู้จำหน่าย และ
ปลายทาง คือ ผู้บริโภคทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ซึ่งต้องมียุทธศาสตร์ของแต่ละรัฐบาลที่สร้างความเป็น
ธรรมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่มูลค่าทั้งในระดับประเทศ (สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย
นิวซีแลนด์ และไทย) และระหว่างประเทศ (WTO, FTAs) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการค้าระหว่างประเทศ/
โลก สวัสดิภาพโคนมที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยของนม/ผลิตภัณฑ์นม เป็นประเด็นที่
ต้องให้ความสำคัญมากๆ

สถานการณ์กิจการโคนมของโลก DeLaval ได้ประมาณการการบริโภค ผลิตภัณฑ์นมโลก ช่วงปี
2006-2008 (2549-2551) เพิ่มขึ้นทุกรายการ โดยนมผงเพิ่มขึ้นมากที่สุดที่ ร้อยละ 9 ขณะที่ได้ประมาณการ
การผลิต ผลิตภัณฑ์นมโลกช่วงปี 2005-2009 (2548-2552) เพิ่มขึ้นในทุกภูมิภาคของโลก และมีประเด็นที่
น่าสนใจ คือ

- สหภาพยุโรป: ผลิตลดลง (ยกเว้นเนยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4) เนื่องจากการลดการอุดหนุนการส่งออก
- ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์: ผลิตและส่งออกเพิ่มขึ้นทุกรายการ
- อเมริกาเหนือ: ผลิตเพิ่มขึ้นทุกรายการ โดยสหรัฐอเมริกา และแคนาดาส่งออกได้บ้าง แต่ไม่มาก
และยังมีการนำเข้าจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ส่วนเม็กซิโกนำเข้า

- ตะวันออกกลาง และอินเดีย ผลิตเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมากเกือบทุกรายการ แต่ไม่พอดังเดิมมีการนำเข้า
- เอเชียตะวันออก (จีน) และญี่ปุ่น ผลิตเพิ่มขึ้นในอัตราที่ค่อนข้างสูง แต่ไม่พอดังเดิมมีการนำเข้า
- จากสถานการณ์ของประเทศต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า **ทิศทางราคาผลิตภัณฑ์นมในตลาดโลกในปัจจุบัน และอีก 2-3 ปีข้างหน้า จะยังสูงขึ้น/มีทิศทางสดใส**

นอกจากนี้ จากการประมาณการของ DeLaval ช่วงปี 2549-2552 ประเทศที่เป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ 3 อันดับแรกของโลก คือ นิวซีแลนด์ สหภาพยุโรป และออสเตรเลีย โดยประมาณการว่าการผลิตนํ้านมในช่วงปี 2548-2552 เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 7.2 โดยในปี 2552 ผลิตนํ้านมได้ 504 ล้านตัน ทั้งนี้ ประเทศจีน อิหร่าน แอฟริกาใต้ อเมริกาใต้ ไทย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย มีอัตราการเติบโตสูงมากกว่าร้อยละ 10 โดยประมาณการแนวโน้มการผลิตนํ้านมของแต่ละประเทศเป็นดังนี้

- ออสเตรเลีย: เพิ่มขึ้นจาก 10.6 ล้านตัน ในปี 2548 เป็น 11.6 ล้านตัน ในปี 2552
- นิวซีแลนด์: เพิ่มขึ้นจาก 14.3 ล้านตัน ในปี 2548 เป็น 15.3 ล้านตัน ในปี 2552
- จีน: เพิ่มขึ้นจาก 23.3 ล้านตัน ในปี 2548 เป็น 35 ล้านตัน ในปี 2552
- ญี่ปุ่น: เพิ่มขึ้นจาก 8.2 ล้านตัน ในปี 2548 เป็น 8.3 ล้านตัน ในปี 2552
- ไทย: เพิ่มขึ้นจาก 8 แสนตัน ในปี 2548 เป็น 1 ล้านตัน ในปี 2552

สำหรับราคานํ้านมเฉลี่ย 12 เดือน ในปี 2548 ของไทยสูงกว่าประเทศอื่นๆ เกือบทุกประเทศ ยกเว้นมาเลเซีย ดังนี้

- มาเลเซีย เฉลี่ยสูงสุดที่ 32.60 ยูโร/100 กิโลกรัม
- ไทย เฉลี่ยอยู่ที่ 31.50 ยูโร/100 กิโลกรัม (12.5 บาท/กิโลกรัม)
- สหภาพยุโรป เฉลี่ยอยู่ที่ 28.33 ยูโร/100 กิโลกรัม
- เวียดนาม เฉลี่ยอยู่ที่ 23.25 ยูโร/100 กิโลกรัม
- อินโดนีเซีย เฉลี่ยอยู่ที่ 20.75 ยูโร/100 กิโลกรัม
- นิวซีแลนด์ เฉลี่ยอยู่ที่ 16.30 ยูโร/100 กิโลกรัม
- อาร์เจนตินา เฉลี่ยอยู่ที่ 13.40 ยูโร/100 กิโลกรัม

เมื่อเปิดเสรีการค้าการลงทุน ประเด็นจึงอยู่ที่การปรับปรุงประสิทธิภาพ มาตรฐาน คุณภาพได้ทัดเทียมคู่แข่ง ด้วยต้นทุนการผลิตต่ำกว่า ซึ่งจะส่งผลให้ราคานํ้านมถูกกว่า แต่ก็มีข้อสังเกตว่า อาจมีประเด็นในเรื่องการให้การอุดหนุนทางตรง/ทางอ้อม และคุณภาพ/มาตรฐานนํ้านมที่อาจแตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบราคา ปริมาณการผลิต และผลิตภาพในการผลิตในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า ใกล้เคียงกันมาก แต่มีข้อสังเกต คือ ไทย มีจำนวนโคนมและจำนวนเกษตรกรสูงมาก แต่แม่โคนมที่ให้นมได้ต่ำ หรือเพียงครึ่งเดียวเท่านั้น โดยที่ราคานํ้านมโคของไทยสูง (42 เซ็นต์ ต่อลิตร) รองจากมาเลเซีย (44 เซ็นต์ ต่อลิตร)

จึงควรสร้างความได้เปรียบจากทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศในการผลิตและส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งก็ต้องมีการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้ดีขึ้นอย่างมาก

สรุปแนวโน้มตลาดผลิตภัณฑ์นมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ ความต้องการผลิตภัณฑ์นมจะเพิ่มขึ้น แต่น้ำนมไม่พอกับความต้องการ ราคานมผงจะแพงขึ้น ส่งผลให้ผู้บริโภคหันมาดื่มนมสดพร้อมดื่มมากขึ้น ทำให้จำนวนโคนมไม่เพียงพอ ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ขณะที่ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งผลิตภาพในการผลิต มาตรฐาน/คุณภาพน้ำนม จะเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมในอนาคต

สถานการณ์กิจการโคนมของประเทศไทย DeLaval มีมุมมองเกี่ยวกับสถานการณ์กิจการโคนมของไทย ดังนี้ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการฟาร์มภาครัฐยังไม่มี หรือไม่ชัดเจน มีความเสี่ยงจากการทำ FTA และ WTO หากไม่เร่งปรับตัว ผู้บริโภคขาดความกระตือรือร้นเรื่องคุณภาพผลิตภัณฑ์นม ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น โดยน้ำมันและอาหารสัตว์จะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 10-20 น้ำนมดิบที่ผลิตได้ 10-13 กิโลกรัม/คน/วัน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากฟาร์มมีขนาดเล็ก (9 คนต่อฟาร์ม) และเกษตรกรมีความรู้จำกัด จำนวนเกษตรกร และปริมาณโคนมลดลง โดยเกษตรกรลดลงร้อยละ 10-20

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมโคนมจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น การกระจายเงินไปสู่ท้องถิ่น ช่วยให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ โดยมีเงินไหลเวียนจากผู้บริโภค (คนเมือง) สู่มือเกษตรกร

สถานการณ์การปรับตัวของกิจการโคนมในประเทศ ที่สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลังได้ทำการศึกษาวิจัยไว้ เป็นดังนี้

ด้านอุปทาน/การผลิต เกษตรกรเผชิญกับปัญหาด้านต้นทุนน้ำมันและอาหารชั้นที่ราคาเพิ่มขึ้น ผลผลิตต่ำ ส่วนด้านอุปสงค์ หรือความต้องการบริโภค นมโรงเรียน (อนุบาล ถึง ประถมปีที่ 4) มีมูลค่า 7,000 ล้านบาทต่อปี นมพาณิชย์สามารถรองรับนมดิบส่วนที่เหลือ ซึ่งทำเป็นนมสดพร้อมดื่ม และนมผงนำเข้าละลายน้ำ เติมน้ำมัน และธาตุอาหารบางตัว เพื่อทำเป็นนมพร้อมดื่ม หลังปี 2540 นมพาณิชย์เติบโตแบบชะลอตัว โดยราคาน้ำนมดิบมีการปรับฐานเพิ่มขึ้น จาก 10.50 บาท ต่อกิโลกรัม เป็น 12.50 บาทต่อกิโลกรัม และได้มีการปรับเพิ่มเป็น 13.75 บาทต่อกิโลกรัม เมื่อ 1 เมษายน 2550 ที่ผ่านมา ทั้งนี้เป็นเพราะราคานมผงในตลาดโลกพุ่งขึ้นสูงมาก ทำให้น้ำนมดิบในประเทศจึงเป็นที่ต้องการมากขึ้น

สาเหตุที่ราคานมผงในตลาดโลกสูงขึ้น ก็เนื่องมาจาก ผลผลิตจากออสเตรเลียลดลงจากภาวะความแห้งแล้ง อินเดียและจีนมีความต้องการเพิ่มขึ้น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรปลดการอุดหนุนการส่งออก

สำหรับผู้เกี่ยวข้องในกิจการโคนม นอกจากเกษตรกรแล้ว ยังมีผู้ประกอบการนมโรงเรียน 65 ราย ที่ทำแต่นม Pasteurized (อายุเก็บได้ 3-7 วัน) ผู้ประกอบการรายใหญ่ 10 ราย ที่ทำนม UHT (และประสบปัญหาสินค้าคงคลังในช่วงที่ปิดเทอม) ภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และองค์การคลังสินค้า ในการจัดสรรนมโรงเรียน กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และสมาคมผู้รวบรวมนํ้านมดิบ และตัวแทนบริษัทเอกชนที่ตั้งจุดรับซื้อนมดิบ

ปัญหาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำฟาร์ม ทำให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น แต่ผลผลิตไม่เพิ่ม การปรับมาตรฐานการรับซื้อนมดิบที่สูงขึ้นกว่าเดิม เมื่อ 10 พฤศจิกายน 2549 (จำนวนจุลินทรีย์ ไม่เกิน 500,000 เซลล์/ล้านเซนติเมตร) ซึ่งในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยาก ต้นทุนสูงขึ้น ทั้งอาหารข้น และนํ้ามัน เกษตรกรบางรายไม่จัดทำบัญชี รายละเอียดของโคแต่ละตัว ทำให้ไม่ทราบพัฒนาการ เป็นต้น

ข้อเท็จจริงในการจัดทำ FTA ปริมาณนำเข้านมผงพร่องมันเนยจากออสเตรเลีย ในปี 2546 สูงกว่าโควตาในกรอบ FTA ไทย-ออสเตรเลีย ปี 2548 อยู่ถึง 5.6 เท่า และสูงกว่า โควตาปี 2567 ถึง 3.5 เท่า จึงชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า โควตาดังกล่าวไม่เป็นข้อผูกมัดใดๆ เพราะนำเข้าจริงที่ปฏิบัติกันมาก็สูงกว่าโควตาอยู่แล้ว แม้ใน FTA ได้กำหนดอัตราภาษีนำเข้า SMP ในโควตาไว้ที่ร้อยละ 20 และนอกโควตาที่ร้อยละ 216 (ตามกรอบ FTA ใช้ถึงปี 2563) แต่อัตราภาษีนำเข้า นมผงพร่องมันเนย ทั้งใน และนอกโควตา ปัจจุบัน จัดเก็บจริงที่ร้อยละ 5

ดังนั้น ยุทธศาสตร์โคนมไทย จำเป็นต้อง ขับเคลื่อนด้วยความต้องการของผู้บริโภค (อุปสงค์) ซึ่งปรับ/จัดการได้เร็วกว่าด้านการผลิต (อุปทาน) โดยต้องมีคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม (Milk Board) บริหารจัดการด้านอุปทาน และระบบนมโรงเรียน (อุปสงค์) ให้มีประสิทธิภาพ โดยดำเนินมาตรการเร่งด่วน คือ ด้านอุปสงค์ รมว.ฯ ให้คนดื่มนมสด/พร้อมดื่ม (นมโรงเรียน และนมพาสเจอร์) ที่ทำจากนํ้านมดิบในประเทศ จัดสรรนมโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งมาตรการออกเป็น มาตรการระยะปานกลาง คือ การบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์ การรวมกลุ่มสหกรณ์ขนาดเล็ก ใหญ่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรับซื้อนมดิบและแปรรูปในแต่ละพื้นที่ ส่วนด้านอุปทาน ลดต้นทุนการผลิตนํ้านมดิบ เพิ่มพันธุ์โคนม ลดอาหารหยাবลดลง เพิ่มอาหารข้น ในสภาพแวดล้อมแบบไทยๆ และมีการวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยีจัดระบบ/เกณฑ์การขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงโคนม โดยบริหารอุปทานให้สอดคล้องกับอุปสงค์ ส่วนมาตรการระยะ

ยาว ให้ราคาน้ำนมดิบมีความยืดหยุ่นเคลื่อนไหวได้ และอิงราคาในตลาดโลก ร่วมมือกับประเทศผู้นำอุตสาหกรรมนม (ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์) พัฒนาอุตสาหกรรมนมไทย

II. สรุปผลการเสวนา “การทำฟาร์มโคนมมาตรฐานสู่ระดับสากล” โดย นายสัตวแพทย์ ชัยวุฒิ วิสุทธิ

ระเบียบการปฏิบัติงานมาตรฐานฟาร์มโคนม และการผลิตน้ำนมดิบ การพิจารณาว่าฟาร์มใดผ่านเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ ประกอบด้วย 5 ประการ คือ (1) องค์ประกอบของฟาร์ม (ต้องมีคะแนนรวมไม่น้อยกว่า (2) การจัดการฟาร์ม (ต้องมีคะแนนรวมไม่น้อยกว่า 3) (3) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ (ต้องมีคะแนนรวมไม่น้อยกว่า 3) (4) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (ต้องมีคะแนนรวมไม่น้อยกว่า 2) (5) การผลิตน้ำนมดิบ การเก็บรักษา และการขนส่งน้ำนมดิบ (ต้องมีคะแนนรวมไม่น้อยกว่า 3)

- (1) **องค์ประกอบของฟาร์ม** คือ ทำเลที่ตั้ง ได้แก่ บ้านพักอาศัย แยกเป็นสัดส่วน อยู่ห่างศูนย์รวมน้ำนมดิบในระยะไม่เกิน 20 กิโลเมตร อยู่ห่างจากแหล่งชุมชน โรงฆ่าสัตว์ ตลาดนัด ค้าสัตว์ ไม่น้อยกว่า 5 กิโลเมตร สามารถป้องกันโรคระบาดจากภายนอกซึ่งจะเข้ามาในฟาร์ม ฟาร์มไม่ก่อมลภาวะต่อเพื่อนบ้าน และสำหรับฟาร์มใหม่ได้รับคำยินยอมจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เนื้อที่ของฟาร์ม ได้แก่ ต้องมีเนื้อที่เหมาะสมกับขนาดของฟาร์ม โรงเรือนและแปลงหญ้า น้ำที่ใช้ภายในฟาร์มเพื่อการบริโภค ต้องสะอาด และเหมาะสม
- (2) **การจัดการฟาร์ม** ประกอบด้วย การจัดการโรงเรือน ให้มีความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ การจัดการด้านบุคลากร มีสัตวแพทย์ และมีแรงงานเพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งบุคลากรในฟาร์มต้องตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำทุกปี คู่มือการจัดการฟาร์มโคนม ผู้ประกอบการต้องมีคู่มือการเลี้ยงดู การให้อาหารและการป้องกันโรค ระบบการบันทึกข้อมูลในฟาร์ม มีระบบการบันทึกปริมาณน้ำนมเป็นรายตัว มีระบบบัญชีรายรับ – รายจ่ายของฟาร์ม การจัดการด้านอาหารสัตว์ มีอาหารหยาบและข้นเพียงพอ อาหารข้นซื้อจากผู้ได้รับอนุญาต ตาม พรบ.ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ กรณีผสมอาหารเอง ต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ ภาชนะบรรจุและการขนส่งอาหารข้น ต้องสะอาด และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมตลอดการขนส่ง
- (3) **การจัดการด้านสุขภาพสัตว์** ประกอบด้วย การป้องกันและควบคุมโรค การบำบัดโรคโคนม โดย การไต่ยา ต้องอยู่ในการควบคุมของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือบุคคลที่สัตวแพทย์มอบหมาย ไม่แทรกแซงการทำงานของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม

- (4) **การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม** ได้แก่ ขยะมูลฝอย มีภาชนะรองรับและมีฝาปิด รวบรวมทิ้งแยกส่วน ซากสัตว์ ต้องได้รับการตรวจจากสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มก่อนจะขายหรือทำลาย มูลสัตว์ ทำปุ๋ย มีที่เก็บเป็นสัดส่วน น้ำเสีย ต้องได้รับการบำบัดก่อนปล่อยออกนอกฟาร์ม
- (5) **การผลิตน้ำนมดิบ การเก็บรักษา และการขนส่งน้ำนมดิบ** ได้แก่ ริดนมให้ถูกหลักวิธี และรักษาความสะอาดตลอดกระบวนการรีดนม

III. สรุปผลการเสวนา “FTA กับทิศทางอุตสาหกรรมโคนมไทยในอนาคต” โดย คุณพัชรี วัฒนวิชัยกุล กรรมการผู้จัดการบริษัท ส่งเสริมผลิตภัณฑ์นม จำกัด

ในปี 2550 ราคาน้ำนมดิบค่อนข้างดี เนื่องจากภัยธรรมชาติเรื่องโรคระบาดทำให้ประเทศออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ มีผลผลิตลดลง ขณะที่สหภาพยุโรปก็เจอปัญหาเรื่องโรคปากเปื่อยเท้าเปื่อย และเข้มงวดในการนำเข้ามากขึ้น

น้ำนมดิบของไทยมีราคาตกต่ำตั้งแต่ ตุลาคม ปี 2549 แต่ปัจจุบันราคาดีมาก เพิ่มขึ้นถึง 14.50 บาท เนื่องจากการนำเข้านมผงแม้ว่าจะมีโควตาเท่าเดิม แต่มีการนำเข้าได้เพียงร้อยละ 30 ของโควตา เพราะราคานมผงนำเข้าแพงขึ้นจากปัญหาของผู้ผลิตในต่างประเทศ ในช่วง 2 ปีนี้ จึงคาดว่าจะยังไม่ได้รับผลกระทบจาก WTO หรือ FTA ซึ่งน่าจะถือเป็นโอกาสของเกษตรกรที่ควรจะได้เลี้ยงโคให้มากขึ้น และต้องคิดว่าจะต้องทำอย่างไร โดยจะต้องมีการเปลี่ยนระบบการจัดการ เกษตรกรต้องปรับตัวเองเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในอนาคต โดยปรับปรุงคุณภาพโคนมให้ดีขึ้น ในระยะจากนี้ไปอีก 2 ปี คาดว่านมผงจะยังไม่มาตีตลาดไทยแน่ ศูนย์รับนมจะยังสามารถรับน้ำนมดิบได้ในราคาดี

ประเด็นสำคัญ คือ เกษตรกรต้องเน้นการรักษาคุณภาพ ได้แก่ การรักษาความสะอาด เพื่อให้คุณภาพการเลี้ยงโคนมดีขึ้น น้ำนมดิบมีคุณภาพมากขึ้น ราคาจะดีขึ้นตามไปด้วย และในปัจจุบันราคาน้ำนมดิบ ก็ควรคิดเรื่องการปรับปรุงพันธุ์โคนม และการปรับเปลี่ยนอาหารเลี้ยงโคนมที่ต้องให้อาหารโปรตีนหรืออาหารข้นมากขึ้น และให้กินอย่างเต็มที่ตามสภาพ (ไม่ควรให้มีการเททิ้งอาหารจำนวนมากซึ่งจะมีส่วนทำให้ต้นทุนลดลง)

สรุปข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

แม้ว่าในช่วง 2 ปีนี้ WTO และ FTA จะไม่กระทบกับอุตสาหกรรมโคนม เนื่องจากราคานมผงในตลาดโลกสูงขึ้นจากการที่ผลผลิตจากออสเตรเลียลดลงซึ่งมีสาเหตุมาจากภาวะความแห้งแล้ง ขณะที่อินเดียและจีนมีความต้องการเพิ่มขึ้น สหรัฐฯ และสหภาพยุโรปลดการอุดหนุนการส่งออก ทำให้ราคานมผงพร้อมมันเนยเพิ่มขึ้นกว่า 100% จาก 4-5 ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้การนำเข้าแพงกว่าการใช้นมดิบจากในประเทศ ซึ่งเป็นข้อดีของเกษตรกรทำให้นมค่าน้ำนมดิบในประเทศมีการปรับฐานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 10.50 เป็น 12.50 และ 13.75 บาทต่อกิโลกรัม เมื่อ 1 เมษายน ที่ผ่านมา ทั้งนี้ กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมสัมมนาเห็นว่าเกษตรกรจะมีโอกาสรอดและอยู่ได้จากราคาน้ำนมดิบที่เพิ่มขึ้นได้อีก ประมาณ 2 ปี

อย่างไรก็ดี ในช่วงที่ราคาน้ำนมดิบในประเทศมีราคาดี ในอีก 2 ปีข้างหน้า จะต้องมีการเตรียมการเพื่อรองรับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น และเป็นการปรับตัวโดยเกษตรกรต้องพิจารณาว่าจะเลี้ยงโคนมอย่างไรถึงจะได้กำไรดี จะต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการ จะต้องเน้นการพัฒนาโคนมคุณภาพให้มากขึ้น ศูนย์รับนมจะสามารถรับนมราคาดีได้ แต่ต้องมีการรักษาคุณภาพ ดังนี้

1. เน้นการรักษาความสะอาดในการเลี้ยง
2. การปรับเปลี่ยนการกินอาหารของโคนม ให้อาหารที่มีคุณภาพ (มีโปรตีนมากขึ้น)
3. ปรับปรุงพันธุ์กรรมใหม่ เป็นต้น

IV. สรุปประเด็นการระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา (ถาม-ตอบ)

คำถาม ปัจจุบันราคานมค่อนข้างดี จะดีไปอีกนานแค่ไหน

คำตอบ ภายในระยะ 2 ปีข้างหน้า คิดว่าราคานมยังไม่เป็นปัญหา แต่อย่างไรก็ดีในช่วงที่ราคานมยังดีอยู่ เกษตรกรเองต้องเร่งปรับปรุงคุณภาพในการเลี้ยงโคนม

คำถาม เลี้ยงโคนมอย่างไรถึงจะได้กำไร

คำตอบ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการ ต้นทุนวัตถุดิบยังถูกอยู่ก็ต้องให้โคนมได้กินอาหารอย่างเต็มที่ ดูแลรักษาความสะอาด และเน้นเรื่องการรักษาคุณภาพให้ดี ลดต้นทุนการผลิต เมื่อคุณภาพดี ราคาจะดีตามมา และหากมีการบริหารจัดการต้นทุนที่ดีก็จะมีกำไร

V. สรุปผลการประเมิน

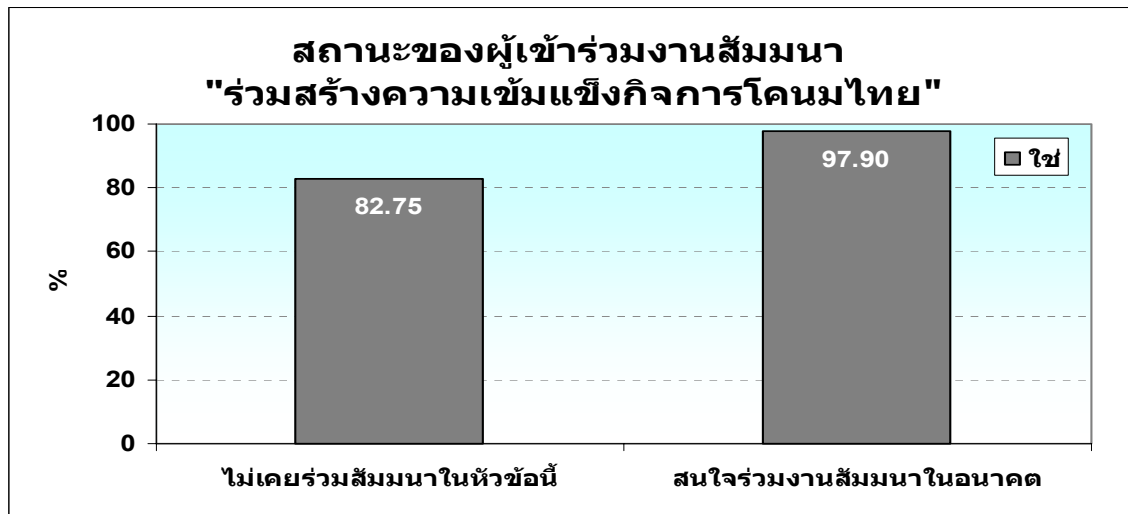
1) สรุปผลการประเมินภาพรวม

จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งหมดทั้งสิ้น 474 คน เกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ที่ 150 คน เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า ร้อยละ 83 จากจำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งหมดไม่เคยเข้าร่วมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีการค้ามาก่อน ซึ่งอาจจะมีส่วนทำให้การสัมมนาครั้งนี้ได้รับความสนใจมากเป็นพิเศษ และมีผู้ที่สนใจจะเข้าร่วมสัมมนาเช่นนี้อีกในอนาคต ร้อยละ 98

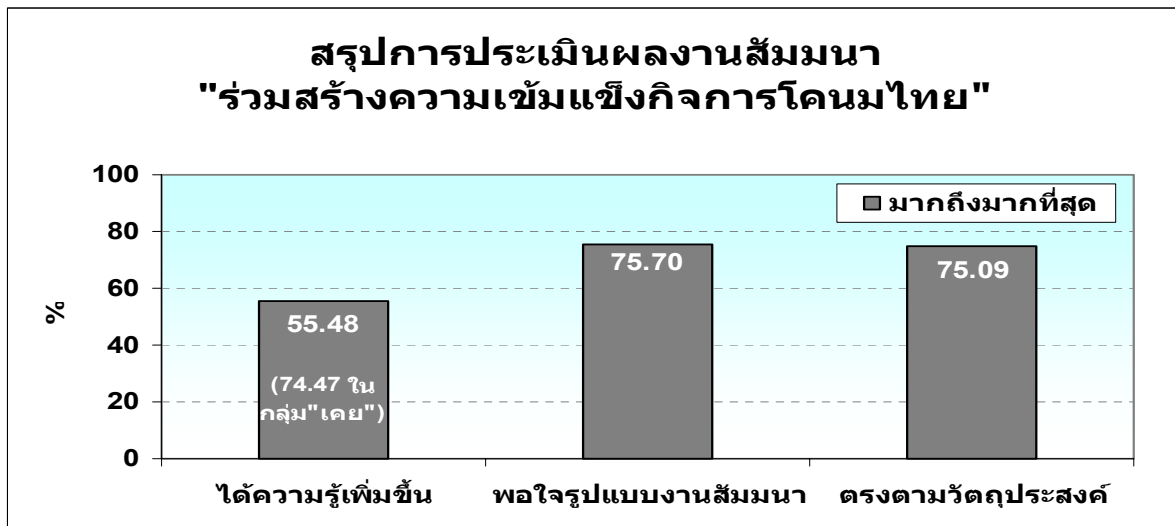
ผู้เข้าร่วมสัมมนามีความพึงพอใจต่อการสัมมนา ร้อยละ 76 และร้อยละ 85 ของผู้เข้าร่วมเห็นว่าได้รับความรู้ใหม่ๆ จากงานสัมมนา โดยร้อยละ 48 และร้อยละ 59 คิดว่าสามารถประมวลความรู้ไปใช้ปรับตัวและแสวงหาโอกาสทางธุรกิจได้ ตามลำดับ นอกจากนี้ในจำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนา ร้อยละ 56 เห็นว่างานสัมมนานี้ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และร้อยละ 75 เห็นว่าการจัดงานสัมมนาตรงตามวัตถุประสงค์ โดยรวมสะท้อนให้เห็นได้ว่าผู้เข้าร่วมสัมมนาค่อนข้างพอใจและได้รับประโยชน์จากงานสัมมนานี้มากพอสมควร

2) สรุปผลการประเมินความพึงพอใจ

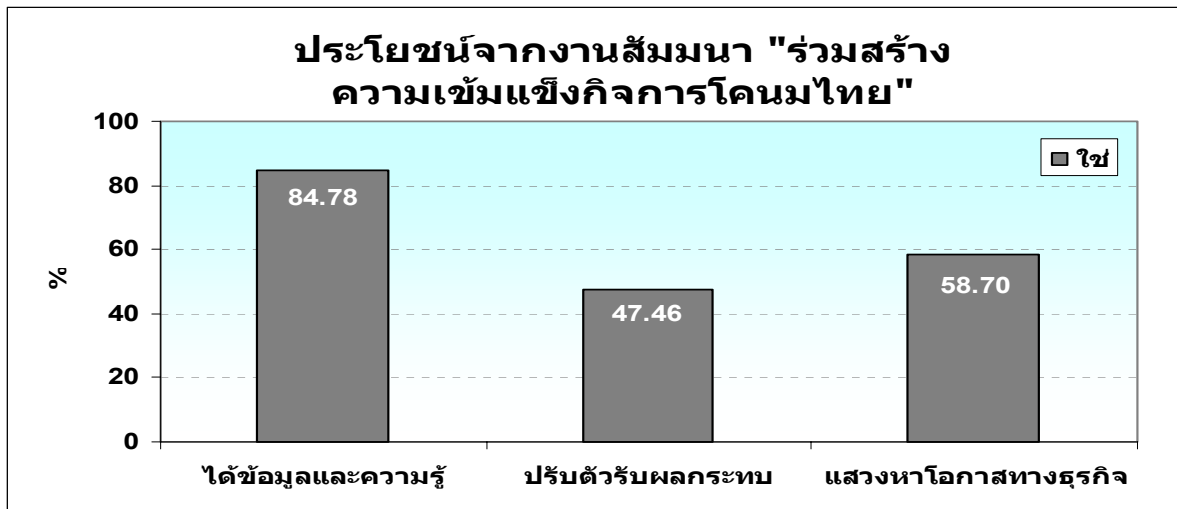
การสัมมนารายสินค้า “ร่วมสร้างความเข้มแข็งกิจการโคนมไทย” เป็นงานที่มีผู้เข้าร่วมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 จากทั้งหมด 7 ครั้ง แม้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 17 เคยร่วมงานสัมมนาในหัวข้อคล้ายๆกัน แต่ร้อยละ 98 สนใจร่วมงานสัมมนาในประเด็นนี้ในอนาคต เพราะทำให้ “รับรู้สถานการณ์นมและแนวโน้มราคาน้ำนมในตลาดโลก”

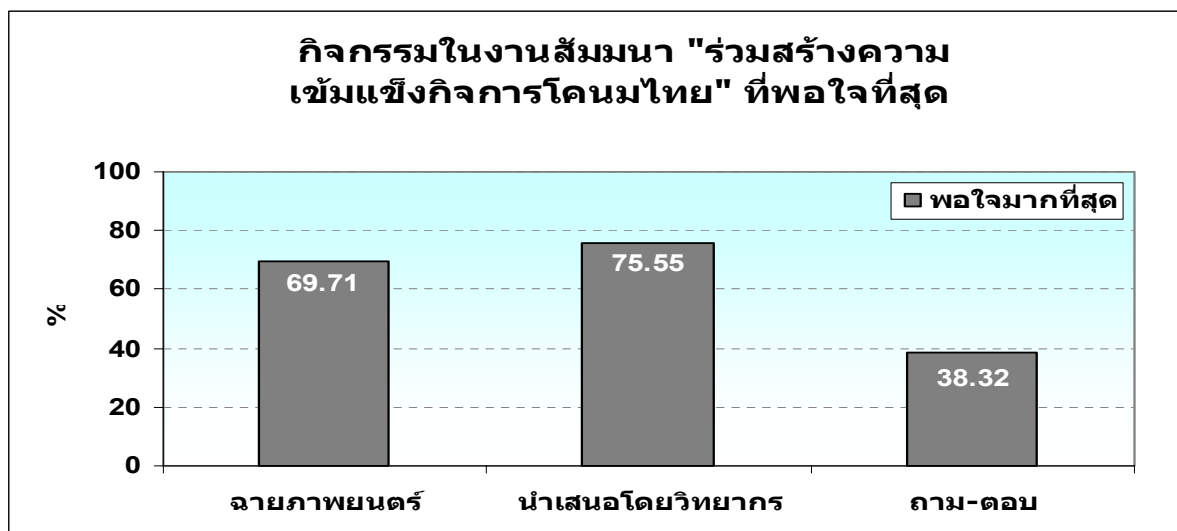
ร้อยละ 55 คิดว่าได้ความรู้ “มาก” ถึง “มากที่สุด” หากแปลงเป็นคะแนน (น้อยมาก=0 น้อย=0.25 ปานกลาง=0.5 มาก=0.75 และมากที่สุด=1) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ความรู้ในระดับ 0.65 พอใจรูปแบบการสัมมนาในระดับ 0.71 สูงกว่าการสัมมนาทุกครั้ง และเชื่อว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในระดับ 0.68 สูงที่สุดจากสัมมนา 7 ครั้งเช่นเดียวกัน ทั้งหมดนี้สะท้อนว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก

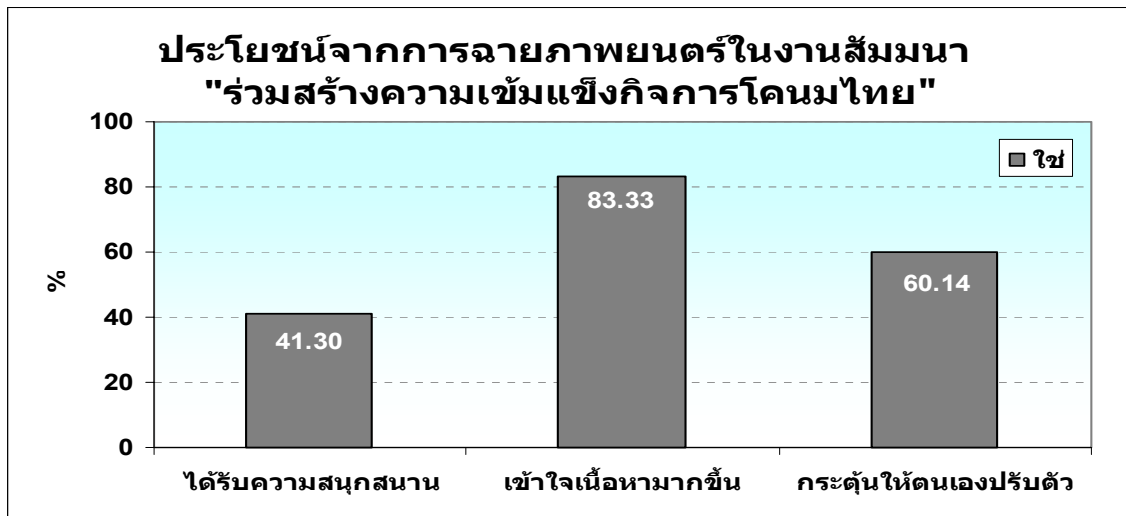
ร้อยละ 85 ของผู้เข้าสัมมนาคิดว่าได้ความรู้ใหม่ๆ จากงานสัมมนา โดยร้อยละ 48 และร้อยละ 59 คิดว่าสามารถประมวลความรู้ไปใช้ปรับตัวและแสวงหาโอกาสทางธุรกิจได้ ตามลำดับ เป็นสัดส่วนที่สูงเป็นอันดับ 2 รองจากงานสัมมนาภาพรวมที่ขอนแก่น

อนึ่ง กิจกรรมที่ได้ผู้เข้าร่วมงานชื่นชอบที่สุด คือ การบรรยายของวิทยากร ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 76 พอใจ รองลงไปเป็นการฉายภาพยนตร์ (ร้อยละ 70) โดยงานสัมมนาในครั้งนี้ มีผู้ที่นิยมชมชอบภาพยนตร์สารคดีสูงเป็นอันดับ 1 ซึ่งคงเป็นเพราะผู้เข้าร่วมงานเกือบทั้งหมดเป็นเกษตรกร

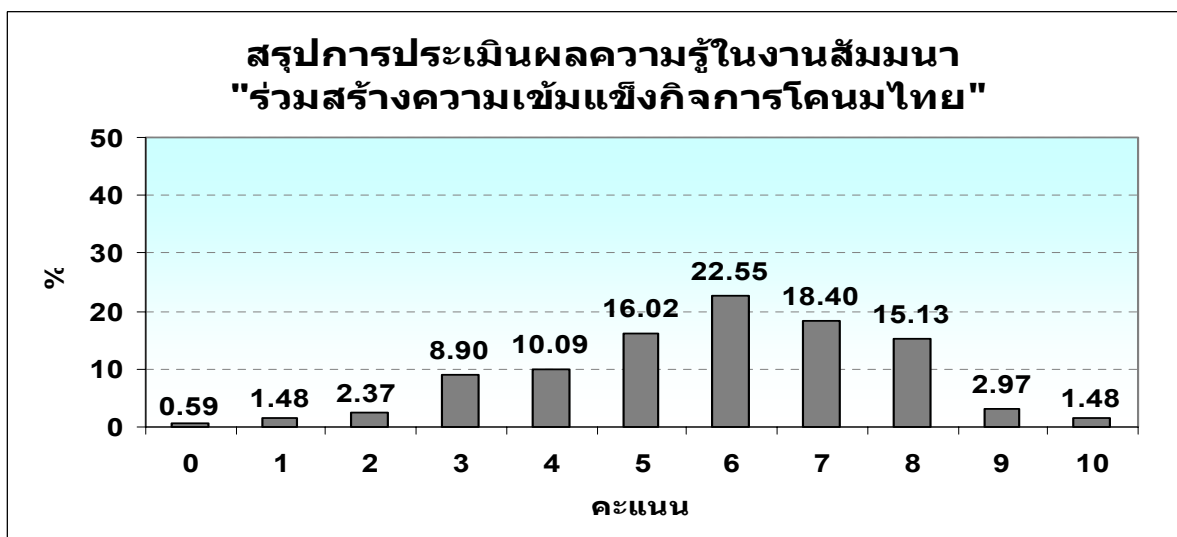

นอกจากนี้ ร้อยละ 83 ระบุว่า การฉายภาพยนตร์ทำให้เข้าใจสาระเกี่ยวกับ FTA ได้ดีขึ้น ซึ่งมากเป็นอันดับ 2 รองจากงานสัมมนาขายสินค้า "การค้าเสรี ราชนิสีสิ่งทอ" และร้อยละ 60 เชื่อว่าภาพยนตร์กระตุ้นให้เกิดการปรับตัวรองรับการค้าเสรี สูงเป็นอันดับ 2 จากทั้งหมดเช่นกัน ทั้งหมดนี้เป็นหลักฐานพิสูจน์ว่า งานสัมมนาบวรอุเป้าหมายสูงสุด ซึ่งก็คือการกระตุ้นให้ประชาชนในระดับรากหญ้าปรับตัวรองรับกระแสโลกาภิวัตน์และการเปิดเสรีการค้าได้ในที่สุด

3) สรุปผลการประเมินความรู้

งานสัมมนา "ร่วมสร้างความเข้มแข็งกิจการโคนมไทย" มีจำนวนผู้ตอบแบบทดสอบมากที่สุดถึง 337 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร จึงมีผลประเมินความรู้คล้ายกับงานสัมมนา "การค้าเสรี ราชินีสิ่งทอ" เพราะมีการกระจุกตัวของผลคะแนนแบบทั่วไป (Normal Distribution) เห็นได้จากสถิติค่าเฉลี่ยและมัธยฐานที่ใกล้เคียงกันมาก คือ 5.8 และ 6 คะแนนตามลำดับ ส่วนฐานนิยมก็อยู่ที่ 6 คะแนนเช่นกัน

ทั้งนี้ ผู้ทำแบบทดสอบในงานนี้มีความเข้าใจในหัวข้อความตกลงการค้าเสรีสูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 5.5 แต่มีความรู้ในหัวข้ออื่นๆ อีก 3 หัวข้อต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ทำให้คะแนนโดยรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยจากทุกงานร้อยละ 3.1 โดยเฉพาะข้อ 9 (การปรับตัวที่ถูกต้องคือการยกระดับคุณภาพสินค้าเพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันเชิงราคา) ที่มีสัดส่วนผู้ตอบถูกต่ำกว่าทุกงาน หรือคิดเป็นร้อยละ 44 เท่านั้น

